

Силабус курсу:

ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛІЗМУ В ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ

Ступінь вищої освіти:	магістр
Спеціальність:	032 «Історія та археологія»
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

к.і.н., доц., Сафонова Наталія Михайлівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Доцент кафедри історії і археології України

посада

safonovanm@snu.edu.ua

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса	телефон	месенджер	консультації
-------------------	---------	-----------	--------------

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса	телефон	месенджер	консультації
-------------------	---------	-----------	--------------

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Основними цілями курсу «Дослідження націоналізму в історичному вимірі» є ознайомлення студентів з системою нових знань, здатних сформувати універсальне і цілісне уявлення про нації, націоналізм, національну культуру, національну ідентифікацію. У зміст дисципліни входить вивчення історичних етапів формування націй і їх реального стану, різних проявів націоналізму, аналіз сучасних проблем розвитку національних і міжнаціональних відносин в різних державах, в тому числі й в Україні. Названий курс зберігає спадкоємність і допомагає більш глибоко розглянути специфіку національних проблем в світі.

Завданнями курсу є:

- дослідження нації і націоналізму як глобальних явищ;
- вивчення попередніх і сучасних концепцій нації та націоналізму;
- визначення місця і ролі націй і націоналізму в умовах глобалізації сучасного світу;
- аналіз питань взаємодії великих і малих етносів в умовах наростання міжнаціональної напруженості в

світі, пошук варіантів гармонізації міжетнічних відносин, забезпечення толерантності та гуманізації соціуму.

***Результати
навчання:***

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- поняття нації і націоналізму як глобального явища та різні прояви націоналізму;
- попередні і сучасні концепції націоналізму;
- різні прояви і характерні риси типів націоналізму;
- ключові ознаки націоналізму, патріотизму і шовінізму;
- провідну рису націоналізму як усвідомлене розуміння належності до нації, поєднане з прагненням її безпеки й процвітання;
- аналізувати сучасні проблеми розвитку національних і міжнаціональних відносин в різних державах, в тому числі й в Україні.

вміти:

- визначати місце і роль націй і націоналізму в умовах глобалізації сучасного світу;
- аналізувати питання взаємодії великих і малих етносів в умовах наростання міжнаціональної напруженості в світі;
- аналізувати сучасні проблеми розвитку національних і міжнаціональних відносин в різних державах, в тому числі й в Україні;
- здійснювати пошук варіантів гармонізації міжетнічних відносин, забезпечення толерантності та гуманізації соціуму.

***Передумови до
початку вивчення:***

Базові знання та уявлення з курсів Всесвітньої історії, Історії України; окремі теми тісно пов'язані з основними проблемами таких наук, як соціальна філософія, соціологія, політологія, етнологія, психологія, етнічна та етнополітична конфліктологія.

Мета курсу (набуті компетентності)

Основною метою навчальної дисципліни «Дослідження націоналізму в історичному вимірі» є формування у молоді систематизованих концептуальних уявлень про націю і націоналізм, міжнаціональні відносини, а також навичок аналітичного застосування категоріального апарату з дисципліни.

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Розуміння попередніх і сучасних концепцій нації та націоналізму.
2. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності.
3. Формування уявлення про визначення місця і ролі націй і націоналізму в умовах глобалізації сучасного світу;
4. Здатність до критичного та системного аналізу історичних фактів та явищ.
5. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу історичних документів, розуміння їх правового характеру і значення.
6. Аналіз питання взаємодії великих і малих етносів в умовах зростання міжнаціональної напруженості в світі, здатність результативного пошук оптимальних варіантів гармонізації міжетнічних відносин, забезпечення толерантності та гуманізації соціуму.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Теорії націоналізму. Етимологія.	1/0/1	Теорії націоналізму. Етимологія.. Універсальні дефініції. Ознаки за Б.Шейфером. Мовні й символізовані означення «нації» та її ролі.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
2.	Типології націоналізму.	1/0/1	Типологія націоналізму. «Класичні» типології Типологія Л. Грінфелд та інші історичні типології. Соціологічні типології. Критика типологій: методологічні зауваження. Типологія Е. Сміта Погляд політології та психології. Політична географія і націоналізм. Націоналізм, патріотизм, шовінізм. Генеza націоналізму. Процес формування та утвердження націй або національних держав.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
3.	Генеza націоналізму.	1/0/1	Складові ідеології націоналізму (нація як культурна спільнота, нація як спільнота єдиних прагнень і волі, програма реалізації цих прагнень і волі).	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
4.	Генеza націоналізму.	1/0/1	Суспільний і політичний рух націоналізму в історичному контексті, завдання якого — досягнення нацією певної мети та здійснення волі нації.	Участь в обговоренні. Тести. Індивідуальні завдання.
5.	Феноменологія націоналізму.	1/0/1	Феноменологія націоналізму. Націоналізм: міфологія і доктрина. Проблема взаємодії і взаємовпливів. Модернізаційна версія. Марксизм і націоналізм. Консервативний підхід. Націоналізм з погляду психології. Націоналізм, нацизм і фашизм. Націоналізм і расизм.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
6.	Феноменологія націоналізму.	1/0/1	Періодизації та аналітичні структури. Інтелектуальні передвісники й формування ідеології. Політичні чинники. Соціальні та соціально-психологічні аспекти. «Політекономія націоналізму». «Епоха націоналізму».	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
7.	Український націоналізм.	1/0/1	Український націоналізм. Сучасний націоналізм. Націоналізм як усвідомлене розуміння належності до нації, поєднане з прагненням її безпеки й процвітання.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

1. Геллнер Е. Нації та націоналізм. - М.: Прогрес, 2001. -320с.
2. Поздняков Е.А. Нація. Націоналізм. Національні інтереси. - М.: Прогрес - культура, 1994. -128с.
3. Донцов Д. Націоналізм. – Л., 1990. – 112-113 с.
4. Іванишин В. Нація, державність, націоналізм. – Д.: Відродження, 1992. – 147 с.
5. Касьянов Г.В. Теорії нації та націоналізму: Монографія. – К.: Либідь, 1999.–84-85 с.
6. Колодій А. Нація як суб'єкт політики. – К., 1997. – 164 с.
7. Кононенко П. П. Національна ідея, нація, націоналізм. – К.: Міленіум, 2005. – 179 с.
8. Ребет Л. Теорія нації. – Л., 1997. – 177 с.
9. Сміт Е. Національна ідентичність. – К., 1994. – 222 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний портал Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Наукова бібліотека СНУ ім. В. Даля: <http://filelibsnu.at.ua>.
3. Офіційний сайт наукового збірника «Актуальні проблеми права: теорія і практика»: <http://app.snu.edu.ua/index.php/actual-law/about>.
4. Електронна бібліотека: <http://www.info-library.com.ua/>.
5. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm>.
6. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка www.library.univ.kiev.ua.
7. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>.
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.
9. Національна бібліотека Франції <http://www.bnf.fr/>.
10. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>.
11. Німецькі бібліотеки <http://www.ddb.de/>.
12. Сайт «Бібліотека юриста» <http://www.lawbook.by.ru/>.
13. Українська правнича фундація <http://www.ulf.com.ua/>.
14. Центр європейського і порівняльного права <http://www.eclc.gov.ua/>.
15. Центр розвитку українського законодавства <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>.
16. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля: <http://moodle2.snu.edu.ua/>.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	30
Участь у розв'язанні конкретних проблемних ситуацій	10
Індивідуальні завдання	30
Екзамен	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями.

Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути подовжені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки, виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.